

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязынын
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин,
ажылчы чоннар депутаттарынын область Советиниң органы

1925 чыда
Үлөзлөтүнгө
1954
ИЮНЬ
13
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 118 (3055)
ӨРТӨӨ 20 КОП.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

ССРЭ-НИН АГААР ФЛОДУНУН ХҮНҮНГЕ (1 арын).
ТАЙБЫННЫ КҮШ-АЖЫЛ-БИЛЕ БЫЖЫГЛАП ТУРАП БИС. БИСТИН ЧЭЭШКИНИВИС ТАЙБЫНГА БАРААН БОЛУП ТУРАП! (1 арын).
ССРЭ-ниң проф.эилгелериниң XI съездизи (2 арын).
Партия чырыдышкынында түнел кичээлдер (2 арын).

Колхозчу херэеженериниң мал ажылына киржилгези (2 арын).
М. Николаев, И. Григорьев—Совет кижилериниң үргүлчү өзүп турар херегелин хандырынга (2 арын).
БҮГҮ ЭВИЛЕЛДИН КӨДӨӨ АЖЫЛ-АГЫЙ ДЕЛГЕЛГЕЗИНГЕ КАНДИДАТТАР: А. Рудаков.—«Кызыл партизан» колхозтук хойжуларында (3 арын).
Редакцияга чагаалар (3 арын).

Н. Ханашевич.—Көдө кино четкилериниң ажылы эде тургузар (3 арын).
Даштыкы херектер министрлериниң Женева чөвүлөл хуралы (4 арын).
Айыл чок чоруктук чөвүлелинде (4 арын).
Совет шыдыраачыларын АКСЧ-че чорупканы (4 арын).

Колхозтар даргаларын кижизидер

Амгы үеде бистиң колхозтарымыс улуг, хөй адырлыг ажил-агыйлар апарганда, оларны удуртур аргалыг мергежидик кадрлар-биле улам ынай быжыглаарының сорулгазы эң чугула уjur-дузалыг болу берген. Колхозтарда удуртукчу кадрларны шилип алырының болгаш кижизидериниң херээн чедир үнелес чорукту чок кылырын база политика болгаш ажил-херек талазы-биле хынатынган, көдээ ажил-агыйның дээди болгаш ортумак эртемниглерин, а ол ышкаш өске-даа тускай эртемниглерин база удуртукчу болгаш организакчы ажил талазы-биле улуг дуржулгалыг, көдээ ажил-агыйны билер практиктерни колхоз даргаларына шилип ап, депшидип тургаш, колхозтар даргаларының составын быжыглаар чорукту хандырынын партия, совет, көдээ ажил-агый органнына СЭКП ТҮ-ның сентябрь Пленуму хүлээткен.

Пленумнук соонда, бистиң областа колхозтарның удуртур кадрларын шилип алырын экижидер талазы-биле элээн ажылдар чорутунган. Колхозтар даргаларына чамдык тускай эртемниглер-даа, дуржулгалыг практиктер-даа депшип үнгүлөөн.

Ылангыя СЭКП-ниң Чөөн-Хемчик, Чаа-Хөл райкомнары колхозтарны удуртур кадрлар-биле быжыглаар ажилды элээн экижидип турарлар. СЭКП Чөөн-Хемчик райкому болгаш райкүөскөм бо чылдың эгезинден бээр колхозтарның удуртур ажил-дакчыларынче район организацияларындан 7 кижини чоруткан. «Октябрь 30 чылы» колхозтук даргазы эш Седип колхозчу активке дайнып, артельдиң организакчы ажил-агыйны улам быжыглаар дээш перспективтиг ажилдап турар.

СЭКП Чаа-Хөл райкому болгаш райкүөскөм дуржулгалыг практиктерни быжыглавышаан, көдээ ажил-агый талазы-биле тускай эртемниң база дуржулгалыг организакчылар болур 3 кижини колхозтар-даргаларынче чоруткан. Оон ынай оларны кижизидер, практиктиг ажилга өөрдөр ажилдарын чоруткан. Колхозтар даргаларының чөвүлөл хуралдарын ай санында чыгыдырып, аңаа дуржулга солчуушкунун организастап турар.

Ынчалза-даа чамдык районнарда колхозтарны удуртур кадрлар-биле быжыглаарының херээ ам-даа багай болуп турар. Областа колхозтар даргаларының хөй нуруузу чавис билгилит, а чамдыклары мырнай дуржулга чок кижилер болуп турар. Колхоз бүдүрүлгезинге практиктиг удуртулганы шитпирилээр талазы-биле оларга СЭКП райкомнары болгаш райкүөскөмнар тендин четпес дузалажып турар фактылар бар.

Ындыг четпес ажилдың түнелинде, ылангыя Улуг-Хем районда колхозтар даргалары үргүлчү солчуп турган. Оларның хөй кезин ажылын угбайн азы партия райкомунуң талазындан бир колхозтан өске колхозче шилчидип турганы-биле хостатырылаан. Ленин аттыг, Сталин аттыг болгаш Жданов аттыг колхозтарның даргалары барык-ла чыл саньында, а чамдык таварыгларда каш-ла айлар болгаш халажып тургулаан. Ийи—үш чылдар бурунгаар Эйлиг-Хемде Сталин аттыг колхоз районуна мурнакчы ажил-агый турган. Аңаа хөй даргалар солчуп турганының түнелинде ол ам хожудангай артель болу берген. Негелде болза, хожудангай ажил-агыйларны мурнакчыларның денелениге чедир көдүрери болур. Улуг-Хем районда ол сорулга эки боттанмай турар.

Колхозтар даргаларынче кадрларын шилп чорударының ажыктыг түнелдери көстүп турарын СЭКП-ниң Улуг-Хем райкому билээ чогуур. Бо дугайын ол райондук бодунуң бир колхозунуң амдыралындан көргүзүп болур. Ленин аттыг колхозтук даргазында—областык партия школасын дооскан, зоотехник эртемниг эш Кончук, партия организациязының секретарында—дооспаан дээди эртемниг эш Санчы

ажылдап турар. Олар политиктиг белеткелиг база организакчы ажилга дуржулгалыг турганындан дааскан ажил-херекти дүргөн ээлеп ап, боттарың арга-дуржулгалыг удуртукчулар кылдыр илередиң, колхозтук организакчы ажил-агыйны быжыглаарына боттук чүүлдери кылганнар. Колхозтук ажилына мурнунда турган улуг четпестер ам узуктанып турар.

Барыш-Хемчик районда колхозтар даргалары мырнай четпес шилитинип турар. Ак-сеткилдиг ажилдарын оралдашпас, арагалаар кижилер чамдык колхозтарның удуртулганында бар. «Совет Тываның 5 чылы» колхозтук даргазы эш Балык болза, бодунуң колхозчулары-биле ажилга чүгле административтиг методту шилип ап, ээлдек эвес, инициатива чок ажилдап, бодунуң политиктиг билени бедитпес, үргүлчү арагалаар байдалче шилчез. Амгы үеде колхозтук тулук бригаданың ажылы тендин сандаггай байдалче кирген. Боттарының ол удуртукчулар дугайында колхозчуларның хомудалы болганчок-ла дынналып турар апарган.

СЭКП-ниң Барыш-Хемчик райкому колхозтарга удуртулганың уран аргазын ам-даа тыпаан. Чамдык колхозтар даргалары дуржулгалы өөренирин күзеп турар. Ону хандыраын райком-даа, райкүөскөм-даа сонургуваан. Партия райкомунуң МТС талазы-биле инструкторлар бөлүү бодунуң ажылын ам-даа эде тургуспаан. Бөлүк план чок ажилдап келген. Инструкторларның күжүн колхоз, бригада бүрүзүнүң ажилын экижидеринче угландырбаан.

Хожудал турар колхозтар хамыктыг мурнунда эки организакчыларны херегелдеп турар. Ынчаарга оларны белеткелиг кадрлар-биле хандыраарының аргалары бисте бар. Ылангыя практиктиг организакчыларны үнелеп көөрү, оларны туруштуу-биле өстүрери, оларның марксисци-лениниң билени бедидеринге шаг-үени харамнамазы, оларны бзулук четче билгилит удуртукчулар болдулар дээш демисежери партия райкомнарының болгаш эге организацияларының хүндүлүг хүлээлгези.

Колхозтарның удуртур кадрлары сан болгаш шынар талазы-биле өзүп, чаа анык кадрлар херек кырында ажилга боттарың көргүзөр күзелин илередиң турарлар. Ынчалза-даа оларда четчир дуржулга чок болуп, практиктиг ажилга чамдык частыргыларын кыла бээр чүүлдөр тургулаар. Олар ыңчангаш шыңгыс кижизидилгени херегелдей бээрлер. Партия комитеттериниң хүлээлгези болза, дааскан ажил-херекти шилчээди алып дугайында оларга дузалаары болур. Бисте чамдык колхозтар даргалары янзы-бүрү школараны дооскулаан. Школа—чүгле белеткел чада болур. Политиктиг бзулук канчалыкшыны база эргежок чугула дуржулганы олар практиктиг ажилга, бергелерин алып эрттип тургаш чедип алылар.

Колхоз даргазы—колхоз бүдүрүлгезинде кол кижилер болур. Ол болза, ажил-агыйжы болгаш бедик моральдыг шынарны бодунуң ажилына көргүзөр уjurлук. Четпестери эрпте чок көөр, бодунга негелделит болур, ажилга бүдүмчелиг, инициативчи болгаш оперативтиг болур, колхозчу массаларын негелде херегелдерин кичээлгелит көөр херек. Шың кижизидилгениң шыгатынын методу, четпестер-биле демиселдин күчүлүг чеспээ болур шүгүмчүледи болгаш бот-шүгүмчүледи колхозчу амдыралга непердери колхоз даргазының хүлээлгези. Четпестери шүгүмчүлээри бисти чүгле күштедирер болгаш чедикшижеринисти өстүрер дээрзин оң ылаптыг билериң чугула.

Кадрларны шилириниң партиий принциптерин чайгылыш чокка савгывышаан, колхозтарның удуртулганын улустуң херезинге бердинген кижилер-биле быжыглаары болза, көдээ ажил-агыйны улам ынай хөгжүдеринге чедикшижериниң чугула магадылалы болур.

Совет Армияның Төп Бажынының М. Ф. Фрунзе аттыг библиотеказында Ада-чурттуң уjur-чүүлүнүң дугайында номнарның делгелгези аяктыгынган. (СЭТА).

Тайбыңны күш-ажыл-биле быжыглап турар бис, бистиң чээшкенивис тайбыңга бараан болуп турар!

ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдөр дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын областың ажилчы чоннары изин биле уткаан.
Чурукта: Кызылдың алгы завод унуч ажилдакчыларының чаа чээшкениге бижидип турары. Заводтун шалыпчызы эш Хурекпен (ортузун да бижидип тур).

Чуруу С. Феоктистовтуу.

Найыралды-биле бижиткен

ТАШКЕНТ. Ташкенттин Сталин аттыг пөс-таавы комбинатының түсчү ажилчылары, инженер-техниктиг ажилдакчылары болгаш албан-хаакчылары чаа чээшкенин үндүргенин холбаштыр болган хуралга чыгыганнар. Комбинаттың бирги пөс-аргы фабриказында болган хуралга бүгү пөс-таавычыларын угаан-бодалы болгаш сеткил-сагыжын мастердин дуздакчызы Шамова илереткен. Оң чугаалааны болза:

—Совет кижилер бүрүзүнүң күрүнеге чедирип турары рублүк бүрүзү ажилчы чоннарының амдыралын экижидеринче барып турар деп чүвени билер бис. Бистиң акшаларымыс чаа тулгаларга, кур ховуларын аңдарарына, улустуң херегеле бараннарына барып турарын көрүп турар бис. Мынчангаш, бистер, совет кижилер чаа чээшкенин үндүргениниң дугайында чазактың доктаалын чангыс эп-сеткилдиг чүүлдүг деп көрүп турар бис. Чээшкениге бижидишкенивис-биле бистиң чуртувуска коммунизм тургузушкунуң херээнге чаа салымышкыны кирээл.

Республиканың бүгү бүдүрүлгелеринде, албан черлеринде болгаш өрредилге черлеринде чээшкениге бижидишкени найыралдыг эртип турар. (СЭТА).

Улуг көдүрүлүшкүнүг уткаан

ТЭЭЛИ. (Телефон-биле). Чаа Күрүне чээшкенин үндүрер дугайында чазактың шитпирин Бай-Тайга районуң ажилчы чойнары улуг өөрүшкүлө-биле уткаан. Доктаалды радио дамчыштыр дыңнааның баштайгы гийи шакартында безин ажилчы, албан-хаакчыларның бижидишкениге 60 ажыг хуузу, колхозчу тараачынарының тууда садып алышыкка 45 хуузу киришкен.

«Тилелге» колхозтук төвүңе болган митингге тулук бригаданың да бизаныч эш Кызының чугаалааны болза:

—Мээң харым ам бежен алдыже бар чоруур. Шаанда кежнерини ооругларының, кашпадарының хаяларынга черликсиг түрениң байдалга чоранымын сактырга дыка-ла берге. Тываның араттарын хемдигелерин каш дакпыр човулаандан Коммунистг партия, Совет чазак хостаткан. Ам чаа бажының мен, колхозчу байлак, аас-кежиктиг амдыралда чурттап турар мен. Чонун, Төрээн чуртумунуң улам чечектелишкениң херээнге кириштирери-биле Совет күрүнемге 200 рублимниң чедирдим. Чүгле ол кежээ безин 10 муң ажыг рубльдиң облигациялары тууда садып алдынган.

Сталин аттыг колхозтук төвү Бай-Тал—районда көрүштүг суурларын бирээзи. Бо чылын ында чаа электри станциясы база кылдынган, амгы туттунуп турар чеди чыл школачы доостур.

Төрээн чурттуң найыслалы—Москваның ажилчы чоннарында

Күрүнең чаа чээшкени үндүргенине москвачылар ханы сеткил ханышкын-биле уjurашканнар. Найыслалдыг бүдүрүлгелеринге, тулгаларына болгаш албан черлеринге июнь 9-та хуралдар болгулаан. Каң эзилдирикчелери, машина тулукчулары, дериг-херексел кылыкчылары, эртемниң болгаш техниканың кижилери чүве чугаалааннар.

«Кадмыр болгаш маска» заводтун бирги мартен цехинге болган хуралга каң эзилдирикчизи эш Овчинников чүве чугаалаан:

—Күрүнеге бодувустуң куш-ажылчы херэгилеринисти бербишаан, бистер бешки беш чыл планының күөсөлдезин дүргелдеп турарымыс бистиң кижилер бүрүзүмүс билдингир. Бистиң кандаарымыс ышкаш, бистиң шыгжамыларымыс база-ла Совет күрүнең улам ынайгы хөгжүлгезинге болгаш чечектелишкенинге баар. Чаа чээшкениге чурттиң ханызындан бижидип тур мен.

Москваның Сталин аттыг автозаводунуң цехтеринге болган хурал улуг көдүрүлүшкүнүг эрткен. Автомобильдериниң чыгыла болгаш шылгада цехинге №2 кол конвейериниң улуг мастери эш Ионовтук чугаанын чыгылган кичээлгелит дыңнааннар. Оң чугаалааны болза:

—Коммунистг партия болгаш Совет чазак улустуң чаагай чоруунуң дугайында сагыш салып турар. Бистер бистиң улуг Төрээн чуртувустуң найыслалында чурттап, ажилдап турар бис, оон кудумчулары болгаш шөлдери канчаар чаарынып турарын, чер адааның чаа оруктарының канчаар салдынып турарын, чаа бажынарының нежежип турарын көрүп турар бис. Ол бүгүнү бистерге, ажилчы чоннарга кылып берип турар. Чаа чээшкенин үндүргениниң дугайында чазактың доктаалын бистер, чангыс кижилер, изин-биле деткип тур бис.

Чаа чээшкенин үндүргенине трансформатор заводунуң ажилчынары

Ажилчы чоннуң чаагай чоруунга

КИЕВ. Күрүнең чаа чээшкенин үндүрер дугайында ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын Киев-Ставоишский районуң Хрущев аттыг көдээ ажил-агый артелиниң колхозчулары чангыс эп-сеткилдиг уткааннар.

Хуралга санал берген артель даргазы А. Юрковтук чугаалааны болза: —Бистиң колхозурус миллионер, ол чылдың-на өзүп, быжыгып турар. Ховуларда хөй күш үнер ажилдары машиналар күүседип турар. Механизацияның ачызында күш-ажыл чингези, а колхозчу күш-хүн улам-на улуг үнелиг болуп турар. Күрүнеге чээли кылдыр бистиң күш-ажылчы акшаларымыс өөрүшкүлүг берээлдир. Ол хөрениң болза, бистиң ынак Төрээн чуртувустуң ажилчы чоннарының чаагай чоруун улам

байыр чедиргенер. Бүдүрүлгениң кадр ажилчыны эш Чистяков бодунуң чугаазына совет чээшкенинериниң чон ортузунда калбаа-биле непертер турарының дугайын, ол херекчилер коммунизм тургузушкунуң улуг херээнге, ажилчы чоннарының материалдыг болгаш культурулук денеленин улам ынай бедидеринге барып турарының дугайын чугаалаан.

Оң соонда чүве чугаалаан токар эш Семеновтук чугаалааны болза:

—Америкада улуг хөрениглер боочеспек эндере чеспеленишкенинге, чаа дайының белеткелинге чарыгдатынып турар. Бистиң бюджетивис болгаш бистиң чээшкенинеривис тайбың тургузушкунуң, улустуң амдыралын экижидеринче угланган. Мен бодумун ийи неделяның ажил төлөвирин күрүнеге чээшкени кылдыр өөрүшкүлүм-биле бээр мен.

Күрүнең чаа чээшкенин үндүргенине холбаштырган хөй кижилит хуралдар Л. М. Каганович аттыг 1-ги подшпиктер заводунуң цехтеринге болган.

Термиктиг цехке болган хуралга заводтук мурнакчы токары эш Морозов чүве чугаалааш, чаа чээшкени үндүргенине изин-биле байыр чедирген. Бистиң заводувустуң эвээш эвес продукциясы МТС-терже, совхозтарже болгаш колхозтарже чоруп турар. Бистиң Коммунистг партиявыстың айтышыкынын күөсөтпешпаан, бистер продукция бүдүрүлгезиниң улгандышыкынын, оң шынарының экижидишкенини чедип ап, бот-үнеңиң чигелдезин ботландырып турар бис. Моон-биле совет кижилериниң улам ынайгы чаагай чоруунуң өзүлдезин хандыраарына дузалап турар бис.

Подшпиктер заводунуң ажилчынары, инженерлери, техниктери чаа чээшкениге найыралдыг бижиткенер. (СЭТА).

Патриотчу көдүрүлүшкүн

ХАНДАГАЙТЫ. (Радио-биле). Күрүнең чаа чээшкенин үндүрген дугайында медээни Өвүр районуң ажилчы чоннары улуг өөрүшкүлө-биле уткаан. ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын радио дамчыштыр дыңнаан дораян-на чер болганда хөй кижилер кичиркичтиг митингилер калбарган.

«Кызыл тук» көдээ ажил-агый артелиниң төвүңе болган митингге колхозчу эш Санчай-оолдуң чугаалааны болза: —Бистиң төрөөн партиямыс болгаш чазавыс ажилчы чоннуң материалдыг болгаш культурулук денеленин улам бедидеринге күштү-даа, херезини-даа харам чок үндүрүп, ол айтырыгы амгы үеде улам-на чугулага көрүп турар. Күрүне чээшкени база-ла ол чаагайжылдылганың херээнге кирерин билер бис. Чонун, Төрээн чуртумунуң улам хөгжүлгезинге бодумунуң күш-ажылчы улутуну кириштирерим-биле совет күрүнеме 1800 рубльдиң чедирдим—дээш, эш Санчай-оол облигацияны ап тура бүгү колхозчуларны кыйгырган.

Шак ындыг патриотчу илерээшкенин райондуң өске-даа черлеринге калбарып турган. «Торгалык көдээ ажил-агый артелиниң төвүңе митинг» соонда чүгле баштайгы ийи шакарда безин чеди муң ажыг рубльдиң облигациялары таратынган, ылангыя Далаа, Чамзы олар 300—300 рубльдин алганнар.

Чаа хүлээлгелерни ап турар

ТАРЛАГ. (Телефон-биле). Бий-Хем району Ленин аттыг колхозтук кежигүнери ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдериң чаа Күрүне чээшкенин үндүрер дугайында чазактың доктаалын радио дамчыштыр дыңнааш, улуг өөрүшкүлелин, патриотчу чоруун илередиң турар. Кыска митингиниң соонда колхозчулар облигацияларны тууда садып ап эгелээ. Чүгле баштайгы шакарда безин колхозчулар 8 муң ажыг рубльдин алган.

Төрээн чуртумунуң улам чечектелишкенинге, чоннуң материалдыг болгаш культурулук чаагай амдыралының херээнге бодумунуң күш-ажылчы үлүмүн кириштирип, совет күрүнеме күш-ажылчы шыгжамырымын чедирдим—дээш, эш Дамба облигацияны садып албышаан, бүгү колхозчуларны кыйгырган.

Ленин аттыг колхоз тараа культуларын 8 ажил хүнеринде бедик шынарлыг, ногаа, картофель болгаш мал чөмү культуларын тарылгазын база чогуур өйүңе дооскан. Тулугуң планын күөсөлдөр, мал семиртпегизин чөп организастаар, тарааның чайгы ажалгазын экижидер, сизен кезилдезинге, дүжүт алышкынына хынамчалыг белеткениң дугайында колхозчу ишчилер улам бедиткен хүлээлгелерни алган.

Төрээн чурттуң чечектелишкенинге

Бо чылдың июнь 10-да «Тыва тулук» трестиниң №2 участогуң ажилчынары чыгыш келгенер. Участоктук проары эш Анчуков Күрүнең чаа чээшкени үнениңе холбаштырган митингин аяктыкан.

Хамыкты мурнай Пичугина сөс алган:

—Коммунистг партия болгаш Совет чазак Төрээн чурттуң күчүзүн улам-на быжыглаарыңе болгаш чоннуң чаагай амдыралын улам-на экижидеринче угланган чаа чээшкенин үндүргени кончүк өөрүңүч-дүр. Ол чээшкени өске кымга-даа барбайн, харын бистиң урууларымыстың өөрениринге, бистиң амдыралымыстың экижидишкенин кирип турар. Ынчангаш чээшкениге кижилер бүрүзү бижидерин кыйгырдым. Бистиң бригаданымыс майынчү бүдүрүлгө планын 173 хуу күөсөткен, июньдү бүдүрүлгө планын 180 хуу күөсөдир бис—дээш.

Монтаж бригаданың бригадир эш Пичуш эш Пичугинаның саналын деткивишаан, көдээ ажил-агый техникумунуң чаа тулугуң монтажы ажилдарын планда көргөн хуусаазындан ай бурунгаар доозарын хүлээнген. (СЭТА).

ССРЭ-нің профэвилелдеринин XI съездизи

Партия чырыдышыкынында түнел кичээлдер

(Чагаалар допчулалы)

Профэвилелдеринин XI съездизи Кремльдин Улуг Ордунда болуун ажалы үргүлчүлүк турар. ВЦСПС-тин болгаш Төп ревизия комиссиясынын өткөч илеткелдери чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин байдандык эртин турар. Санал бергенер Коммунисттик партиянын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Демир орук транспортун ажалчы чоннарынын профэвилелдеринин ТК-нын даргазы Е. Т. Чердынченко чүвө чугаалаан. Партия биле чазак демир оруктарын ажалчы улуу-биле экижидеринин сорулганын салганын ол чугаалаан. Ол дугайын демир-орук транспортун ажалчы чоннарынын активинин чокота чаа Кремльге болган Бүгү-эвилел чөвүлел хуралы база херечилеп турар. Күш-ажалдык бүдүрүкчүлүк бедидери, демир оруктарын ажалчы экижидери дээш, сөөртүлгенин күрүнө планын долдур болгаш ажалчы күүседири дээш чарыш ам демир оруктарда чаа күш-биле калбарып турар. Ооң-биле кады социалисттик чарышты удурутунда ёзу барымдалар бюрократсы таварылгалар эвээр эвес. Чарыш түнелдерин үндүреринин практикасын эде көөрүнүк эргежок чугулазын дугайын оратор чугаалаан.

Польшанын профэвилелдеринин Төп Чөвүлелдин даргазы Виктор Клоевиче сөс бээр, олуршканнар үргүлчүлүк адыш часкаашкыны-биле уткаан.

Польшанын бүгү ажалчы чоннарынын чүрөктери бузулбас найыралдык болгаш Октябрын Улуг революциянын Төрөөн чуртуна, маадырлык совет кижилерге өөрүп четиргенин ханы сеткил сагыжы-биле долдунганын ол чугаалаан. Польша улус аңаа эң эргим бүгүле чүүлдерин—хосталганы болгаш хамаарышпас чорукту, төөгүлүк кызыгаарларын катап тургузарын, тайбыч тургузукчу күш-ажалдык болгаш чаа социалисттик амыдыралдык тургузушкунун аргазын Совет Эвилелинин ажалчы чоннары чугаалаан.

Польшанын бүгү ажалчы чоннарынын чүрөктери бузулбас найыралдык болгаш Октябрын Улуг революциянын Төрөөн чуртуна, маадырлык совет кижилерге өөрүп четиргенин ханы сеткил сагыжы-биле долдунганын ол чугаалаан. Польша улус аңаа эң эргим бүгүле чүүлдерин—хосталганы болгаш хамаарышпас чорукту, төөгүлүк кызыгаарларын катап тургузарын, тайбыч тургузукчу күш-ажалдык болгаш чаа социалисттик амыдыралдык тургузушкунун аргазын Совет Эвилелинин ажалчы чоннары чугаалаан.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Совет кижилеринин үргүлчү өзүп турар хереглелин хандыраарына

Кызыл шөлдүк бүгү узун дуртубиле унаштыр Кремльдин дужунда шөйлүп чоруй барган канчаар-даа аажок улуг бажыны бистиң чуртка кым билбес боор. Алдан ажал чыл бурунгаар туттунган, ол бажын Кремльдин динтер ышкаш кертиктерди ханалары-биле болгаш уран-шевергин кылдынган суургалары-биле, Төгү музейинин бедик ширинин апарган турар дүрзү-хөлөгези-биле, орус тудугуну турсаалы—Василий Блаженниин дуганын бопуктары-биле кады чангыс-аай архитектуралык ансамбли болуп тургустунган.

Революция мурунунда өрү шитилди үнүлөй берген шилдик майгынар ышкаш сери адаанда турар үш гектар чыгыш нити шөлдүк садыг одуруларын бүгү үш шугумналчак черлерине садыг чорудуп турган. Хуу садыгжыларга хамаарыш турган 250 хире улуг эвес, быдаргай магазинерге болгаш майгын садыгларынга яны-бүрү барааннарын садыглат турган.

Нэптиң чыдарында аңаа күрүнө садыг калбарган, күрүнениң универсалдык магазини (ГУМ) ажиттынган турган. Ооң соонда бажыны садыг сорулгаларына ажыглавайн барган. Ам ол бажын болуун ийи дугааргы чурттагалыг эгелээ. Ында садыг алычкынын бүгү херекелдерин хандыраарына херек шупту чүүлдерин тургускан, эң болбазырангай дериг-херекселдер биле чөсөгелдинген ССРЭ-де эң улуг, чаа универсалдык магазин ажиттынган.

ГУМ-нун катап төртүнүшкүнү дээр, совет садыгы чаа көдүрер, бараан саарылганын күчүлүк калбар-

ажылдакчыларын профэвилелдинин ТК-нын даргазы Г. П. Петелин олар база санал бергенер.

Июнь 9-тун кезжэки хуралына мандат комиссиянын даргазы Б. С. Ржанов илеткел кылган. Ооң мездээзин болза, X болгаш XI съездилеринин аразында үениң дургузунда бистиң чуртувуста профэвилелдер кезигүнеринин саны 28,5 миллиондан 40,4 миллион кижиче чедир өскөн.

Сөөлгү чылдарын дургузунда профэвилелдер кезигүнеринин санын улуг өзүлдөс болза, ССРЭ-нин үлөтүрүүнү, транспортун, көдээ ажал-агыйнын болгаш культуразын күчүлүк хөгжүлдөс-биле колбаштыр ажалчы ангыны болгаш интеллигенциянын санын дүргө өзүлдөсүнүн түнели болур. Ол чорук бистиң чуртувуста профэвилелдер улуг рольду ойнап, ажалчы чоннарын ортузунга улуг ат-алдарын ажыглап турар дээрзин база чугаалап турар.

Съездиге сондурган бүгү төлээлериниң шындыктар эргелерин мандат комиссиясы күштүг деп санаанын илеткелчи чугаалаан.

Болгариянын профэвилелдеринин Төп Чөвүлелдин даргазы Тодор Прахов сөс алгаш, съездинин төлээлеринге болгаш Совет Эвилелинин бүгү ажалчы чоннарына Болгариянын ажалчы чоннарыдан акы-дүманың байырын чедирген.

Болгар болгаш совет улустарын аразында чүс-чүс чылдагы найыралдык демдээ кылдыр Тодор Прахов съездиге белек берген.

Аш-чем барааннар үлөтүрүүнү ажалчы чоннарынын профэвилелдеринин ТК-нын даргазы А. С. Асланов бүдүрүлгенин чаа-чаа курлавырларын ажалчы чоннарынын профэвилелдеринин экижидер болгаш бот-үенин чингидир дээш аш-чем бүдүрүлгелеринин ажалдакчыларын кичаар демисежип турарын дугайын чугаалаан.

Ооң-биле кады ораторнун чугаалааны болза, профэвилелдин ТК-ны болгаш министерство бүгү бүдүрүлгелерин дең-дески ажалдаар чорун чедип албаан, чөпек-херекселдерин болгаш балык тывар флотун аңаа турар чорун-биле четпес демисежип, муракчы дуржулганы кошкаш непертерип турар. Чарышты удурут чорук чамдыкта медеэлер, саннар чып тургузары-биле солутууп турар.

Индирде—Кореянын профэвилел төлээзи Ким Ен Ен. Маадырлык корей улустун чоруткан төлээзин съездинин төлээлери болгаш аалчылар димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан.

Коммунизмни тургузар херекке совет улустун чедип алган чедиккиннери корей ажалчы ангыга, боттарынын төрөөн чуртувун хостал-

газы болгаш хамаарышпас чорун дээш демиселче көдүрүп үнгөн өске-даа чурттарын ажалчы чоннарына үлөгер чижек болуп турар деп Ким Ен Ен чугаалаан.

Дайын үезинде үрелген ажалчы чоннары дурган катап тургузарын, чуртуу тайбыч каттыгыран чедип аларын эң чугула сорулганы бөгүн корей ажалчы ангынын мурунунда туруп турар.

Ким Ен Ен съездиге тук берген. Кузнецкинн Сталин аттыг комбинаттын вальцовщик П. В. Заварыкинге сөс берген. Ооң чугаалааны болза, Кузнецкинн металлургия бүгү металлургия циклинин талазы-биле планын күсүдери чедип алган болгаш металл үндүрерин чыл бүрүде көвүлдөп турар.

Металлургиянын амыдыралы чыл келген тудум-на улам каас болгаш байлак апар чылдар. Сталинск хоорайда үш чыл дургузунда 86 муң дөрбелчин метр чуртталга шөлүн туткан. Ажалчы чоннарынын хузуунда автоматшаларында чоруп, чараш мебельни, планинон болгаш роялды садып ап турар чорук ам массалык болу берген.

Венгриянын профэвилел төлээзи Иожиф Мекши байыр чедирген.

Ооң чугаалааны болза, венгр профэвилелдер боттарынын сорулгаларын чедиккинниң күсүдери херезинге үчүлөп четпес дузаны совет профэвилелдерден алган, бистер моон сонгаар-даа совет профэвилелдерин талазындан акы-дүманын деткимчезин болгаш дузаламчызын четирер бис дээринге бүзүреллиг бис. Бо съездинин дуржулганын бистер венгр ажалчы чонун материалдык чагай байдалын болгаш культурулук денкенин эң дүргө бедидери дээш демиселге ажыглаар бис.

Ооң соонда Румыниянын профэвилелдеринин Төп Чөвүлелдин Президиумунун даргазы Стелиану Морарга сөс берген.

Боттарынын кайгамчык улуг болгаш чугула ажалчынын бүгү талазына, коммунизмни тургузарынын бүгү делегейге тайбыны камгалаарынын херезинге совет профэвилелдерин болгаш бүгү совет кижилерин чаа-чаа чедиккиннерин болурун румын профэвилел төлээлери күзөп турар деп ол чугаалаан.

Съездинин кезжэки хуралына профэвилелдеринин Узбек республика чөвүлелдин даргазы Д. Ходжаев, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин чанында күш-ажал курлавырларын кол эргелелин начальниги Г. И. Зелено, ВЦСПС-тин капитал тудуу эргелелин начальниги П. Е. Фомин, экскаватор машинисти Т. И. Грибов (Амур область) база чүвө чугаалааннар.

(СЭТА).

болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Демир орук транспортун ажалчы чоннарынын профэвилелдеринин ТК-нын даргазы Е. Т. Чердынченко чүвө чугаалаан. Партия биле чазак демир оруктарын ажалчы улуу-биле экижидеринин сорулганын салганын ол чугаалаан. Ол дугайын демир-орук транспортун ажалчы чоннарынын активинин чокота чаа Кремльге болган Бүгү-эвилел чөвүлел хуралы база херечилеп турар. Күш-ажалдык бүдүрүкчүлүк бедидери, демир оруктарын ажалчы экижидери дээш, сөөртүлгенин күрүнө планын долдур болгаш ажалчы күүседири дээш чарыш ам демир оруктарда чаа күш-биле калбарып турар. Ооң-биле кады социалисттик чарышты удурутунда ёзу барымдалар бюрократсы таварылгалар эвээр эвес. Чарыш түнелдерин үндүреринин практикасын эде көөрүнүк эргежок чугулазын дугайын оратор чугаалаан.

Польшанын профэвилелдеринин Төп Чөвүлелдин даргазы Виктор Клоевиче сөс бээр, олуршканнар үргүлчүлүк адыш часкаашкыны-биле уткаан.

Польшанын бүгү ажалчы чоннарынын чүрөктери бузулбас найыралдык болгаш Октябрын Улуг революциянын Төрөөн чуртуна, маадырлык совет кижилерге өөрүп четиргенин ханы сеткил сагыжы-биле долдунганын ол чугаалаан. Польша улус аңаа эң эргим бүгүле чүүлдерин—хосталганы болгаш хамаарышпас чорукту, төөгүлүк кызыгаарларын катап тургузарын, тайбыч тургузукчу күш-ажалдык болгаш чаа социалисттик амыдыралдык тургузушкунун аргазын Совет Эвилелинин ажалчы чоннары чугаалаан.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Индирде—Франциянын күш-ажалдык бүгү-нिति конфедерациянын чингине секретары Ален Ле Леан. Олурушканнар ону димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Боттарынын эргелери дээш, тайбыч болгаш национал хамаарышпас чорук дээш Франциянын ажалчы чоннарынын демиселин дугайын Ален Ле Леан чугаалаан. XI съездинин ажалына чедик илеткелдин болурун ол күзөп, совет профэвилелдеринин ажалчы чоннарынын болгаш Совет Эвилелинин ажалчы чоннарынын найыралынын алдары дээш йөрээл салып турган.

Партия чырыдышыкынын системасында өөредилге чылы доозулганы-биле холбаштыр эрткилден түнел кичээлдерин дугайында бистиң бижикчилериниң чагаалары редакцияга кээп турар.

Сүт-Хөл районун саң килдизинин чанында кол хевирин ийги чылдык политбөлгүмү өөредилгени дооскаш, түнел кичээлдерин эрткенер. Ук бөлгүм партия төөгүзүнү допчу курзун сески эгден төөгүзүн чедир динчааннар. Оон ыңай бөлгүмүн динчакчылары Совет Эвилелинин Коммунисттик партиянын 50 чыл оюун дугайында материалдарын, ССРЭ-нин Дээди Советинин бешки сессиясында эш Маленковтун чугаазын, СЭКП ТК-нын сентябрь болгаш февраль март Пленумнарын шиттирлерин база өөренип эрткенер.

Түнел кичээлдерге динчакчылар С. Адыг, Е. Кыдай, М. Докур-оол, О. Ханды, О. Даваа болгаш оон-даа өске эштер ханы билгилгин көргүскенер.

Ук бөлгүмүнүн өөреникчилери кели өөредилге чылында партиянын кезжэки школазын өөренип кириптерин шиттирлеп алганнар—деп эш Х. Борбай-оол бижээ.

Ол-ла районда бистиң бижикчи эш М. Докур-оолдун бижип турары болза: Киров аттыг колхозта партия

КОЛХОЗЧУ ХЕРЭЭЖЕННЕРНИН МАЛ АЖЫЛЫНГА КИРЖИЛГЕЗИ

Кызыл районун „Баян-Хем“ колхозунда

Кызыл районун „Баян-Хем“ колхозунун херээженери нитинин мал ажалын хөгжүдөр дээш кызык ажалдап турар. Комсомолчу кыс Инкин 308 төрөөн хойдан 327 хураганы менди алган. Чай дургузунда хойларын болгаш хураганнарын кой-денгилезин улам бедидер дээш оларнын чайгы одарладышынын организастыг чорудуп турар. Хойжу Инкин сизен кезер шөлдүн дажин, кейи үнүштерин аштаарына иденпейлиг ажылдаан.

Саанчы Дарыймаа 47 инектерин бызааларын бурун камгалап алган, ооң иштинде 25 анык инектерин бызааларындан чарып саап турар. Чыгыгыч Д. Барымаа 47 төрөөн белерин кулунарын менди алган.

Улуг-Хемнин Калинин аттыг колхозунда

Улуг-Хем районун Калинин аттыг колхозу сүт-бараан фермазынын саар инектерин эң эки оларын черде чаалаглаткан. Ында саап турар 108 инектин иштинде 42 инекти саанчылар бызааларындан чарып саап турар. Олар оон өске бүгү инектерин бызааларында чарып саарынын хемчеглерин чоруткан. Чайгы оларда кирген инектерин суду немежип турар.

Саанчылар Серенмаа, Уйукулан олар боттарына онашкан инектер-

төгүзүнү допчу курзун өөрениринин бирги чылдык политбөлгүмү түнел кичээлди эрттирген. Динчакчылар партия төөгүзүн бирги эгден 7-ги эгеге чедир өөренип эрткенер. Түнел кичээлдерге динчакчыларын сонугурагы улуг болган. Эштер Таспаяк, Серен, О. Доржу, Даржай, Чигжитей олар кичээлдерге доктаамал киржип келген болгаш түнел кичээлдерге өөренип эрткен чүүлдерин эки билеп алганын көргүскенер. Түнел кичээлдерин сөөлүндө динчакчылар келир өөредилге чылына эки белеткенин, өөредилгенин ийги чылында оон-даа

БҮГҮ-ЭВИЛЕЛДИҢ КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГҢЫЙ ДЕЛГЕЛГЕЗИНГЕ КАНДИДАТТАР

„Кызыл партизан“ колхозтун хойжуларында

Танды районун «Кызыл партизан» колхозунда ниятинин мал ажылы чыл келген тудум-на хөгжүп турар. Мал ажылы сөөлгү үедө колхоз бүүдүргөзүнүн кол адыры болуп, артедьин чыл орулгаларынын нияти түгүнүн 50 ажыг хуузу берип турар. Ылангыя хой ажылы дүргөн темп-биле хөгжүп келген. Колхоз 1931 жылда 500 баш хойлуг турган, 1946 чылдан амгы үеге чедир фермала хойнун баш саны 1100-тен 5000 баш чедир өскөн.

Ажылдан алган күш-хүннеринин болгаш алган орулгаларынын хөйүнүн талазы-биле колхозчу хойжулар артедьин бүгү малчынарындын ниятинде бир дугаар чери ээлээн. Олар 1950 чылда 44 муң 200 рубльдин, 1953 чылда 163 муң 434 рубльдин орулгазын колхозка кириген. Ферма-нын хойжулары хой ажылын хөгжү-деринин планын 100 ажыг хуу күү-сетпешаан, күш-хүнүнүн немелде тө-левиринге 1952 чылда 82 хураганна-ры, 1953 чылда 147 хураганнары алган. Хойжулар эштер Ноокай, Сегбе болгаш Боракай олар бо чы-лын төрөөн 100 баш хой бүрүздөн-де 115—120 хураганнары менди ал-ган болгаш хойларын хорамча чокка ажаап турар. Ындыг чедишкенин ала-чаягаар болдунган эвес, харын ферма-нын бүгү хойжуларынын чагыс эп-сеткилдиг, улуг күженишкенин күш-ажылы-биле чедип алдын-ган.

Эш Медведев хой фермазы тур-густунгандан бээр оң эргелекчини-ге ажылдап келген. Тога ажылдаан-да дузалыг болзун дээш бүгү хой-лары эр, кызынын болгаш назы-ка-рынын айы-биле бөдүк-бөдүк кыл-дыр үзүп тургускан. Хойлары та-ып

де кыштагларынын эштер Ноокай, Сегбе, Боракай олар чугула деп са-нап турар, чүге дизе, оларнын чазын хураганнаашканы чедишкенин бо-лур. Хойлары тургузу ажаар үенин дургузунда оларлар, бөдүүн чөмөр болгаш концентрация чедишес та-варылга туруп болур. Ынчангаш хой-лар кур семис күштүг болза улам эки, бир эвес арган турар болза оларга дыка багай болур. Ындыг-даа болза, кышкы, чаксы айларда мал чеми бүрүн четчир болза, хураган-на хойларынын чөмгерилгезин улам күштөдирерге олар баксыраас. Бо чылдын кыжынында мал чеми кончу-гү эвээш турган, ындыг-даа болза, кыш-таглашыкка белеткел эки, хойлар чылыг кажжаалар-биле хандыртынган, хойжулар хары чуга оларлардан ай-гыда, бир муң гектар олар черни кылын харын эшкеш, анаа хойлар-ны оларлаткан. Оон аягыда олар бүрүзүнге хүн-бүрүдө чогуур хөм-чээлдиг сизени чедирип, оларны оң-биле таарыштыр чөмгерип, бир хойга үргүлчү 200 грамм тараа шышкын-дыз берип турган, мал кыштагга-дышкынын ындаг арга-биле эки эрттиргенин эш Ноокай чугаалап тур-ар. Хойларынын хураганнаар үези чокушуп келген үедө хойжулар-нын ажылы улуг. Хойжу бүрүзү тө-рүүр четкен хойлары дүне-даа, хүн-дүс-даа үргүлчү хайгаараар болгаш чаш хураганнары менди алдырып кызар. Чижээ, эш Ноокай ажаап тур-ар бүгү хойларынын кажан төрүү-рүн эки билер. Хой шак эрттирер анаа-ла артык хайгаараалды эвээж-кеш, чогуум-на төрүүр үезинде хойжу оларын шыгыны хайгаараалга тур-гар. Кандыг хой каш катан ийстеп төрөөн эш Ноокай эки билер.

1947 чылда эскеелген 96 килограмм деңзиги «васкы», 80 килограмм дең-зиги «герой» деп үзбек кошкарлар эки үре салгалды берип турар. Амгы үедө төрүүр үрелиг хойлар үш кезек черде бар. Хойжулар олардан эки дыдыраш дүктүг, хайнактаан хура-ганнары ап турар. Оларнын хура-ганнары деңиз болгаш хөмчөөл тала-зы-биле улуг. Каракул-биле хайнак-таан хойларынын динг деңзиги 55—57 килограмм чедип турар. Олардан ак-көк дыдыраш дүктүг, бедик шы-нарлыг хураганнар кежи алдынып турар, ыччангаш бистиң байдалы-мыска ак-көк каракул хойлары өс-түреринин аргазы бар болуп турар. Хамааты дайыннын партизанын чораан, ол колхозтун организацкы-ларынын бирээни, мурнунда хойжу турган эш Кудрявцев Медведев-биле болгаш Ноокай-биле кадды фермага ажылдап, ниятинин хой ажылын хөг-жүдүп келген. Чүгле оң кадды бак-сырааш, ол анаа ажылдап шылаас апарган болза-даа, фермага ол үр-гүлчү кээп турар. Эш Кудрявцев Сег-бе, Боракай дээш ышак хойжулар-ны бодунун дуржулгасына өөр-ткен.

Мурнакчы хойжу эш Ноокай 1946 чылдан эгелээш фермага ажылдап келген.—Мен бодумунуң ажыл-кө-рөөмгө ынак болгаш хойжунун бүгү хүлээлгезин ак-сеткилдиг күүседип турар мен, ыччангаш мээң ажаап турар хойларынын күш-дегелги эки болуп, оларнын хураганнары менди өзүп турар—деп ол чугаалап олурар. Хойлары күзүн семис турган үезин-

гей салып турар. Ынчангаш олар кы-жин соокта хойлары эртен эрте чылыг кажжаалдан үндүрбейн тургу-зуп, хүн үнүп кээрге оларны сизен-биле чөмгергеш, 10 шакта одарже үн-дүрүп, кажан хүн ажып турда суг-гарбышаан, дүнеки дыштанылгага тургузуп турар. Хүн тургузу узаан тудум-на хойну оларлардынын ша-гы узаар, эртен болгаш кезгеш немел-де чөм-биле хойлары чөмгерери чу-гула. Хойжу эш Боракай болгаш өс-көлөр-даа бо хөмчөглерин практика кырынга чорудуп келген.

Хойга таарымчалыг 4 муң 500 гек-тар оларлыг болгаш сизен кезер шөлдүг Кара-Чыраа деп чери хой-жуларга тускайлап быжыгалаан. Анаа 5 муң ажыг хойну ажаап, олар-ладым болур. Элбек хөй оыттуг бо делгем шөлдөргө төрүүр хойларынын кажжааларын шагда-ла белеткээ. Эрткен чылда муң баш ирт, муң баш хураганнар кирер 3 кажжа туттунган. Бо чылын Халдыда муң баш төрүүр хой кирер кажжа база туттунуп тур-ар. Мал ажылын хөгжүдүрерге бир чугула негелде болза, малдын эки шынарлыг кажжааларын белеткээри болур.

Колхозчу хойжуларынын мурнунда улуг сорулга болза, бүгү төрөөн хой-ларынын хураганнары менди өстүр-ери болгаш 1954 чылда ниятинин хой ажылын хөгжүдүреринин планын бүрүн күүседип дээш күженишкенин ажылдаары болур. Хой фермазы бо чылын 170 муң рубльден эвээш эвес орулганы кириерин чедип алар.

А. РУДАКОВ.

Колхозтун чылгызын өзүп турар

Кызыл районун «Совет Тыва» колхозу эрткен чылда чылгынын баш санын өстүреринин планын ажыг күүсеткен. Бо чылын төрүүр бөлериин саны 164. Оң иштинден ам 126 бөлөр төрөөн, оларнын ку-лунары шупту менди.

Артедь баштаар чери чылгы өс-түреринин, оң уксазын экижидери-нин хөмчөглерин чорудуп турар. Чылгы фермазында доң, орловчу уксаалыг 3 акыр бар, колхоз эрткен

чылда орловчу уксаалыг 9 бөлери садып алган. Чылгычылар Шагдыр, Минчеймаа, Буяныды олар төрөөн бөлериин кулунары менди өстүрүп келген. Сорулга болза, бүгү чылгыны доң, орловчу уксаалыг кылдыр хөг-жүдери болур. Чылгычылар ам тө-рүүр 38 бөлериин кулунары менди алыр дээш улуг кичээңгей салып тур-ар.

А. КУНГАЖИК.

Школаларда өөредилге чылы чедишкенин доозулганын соонда чайгы дыштанылга эгелээ. Бистиң областың дыка хөй пионерлери болгаш школачылары бо чылын боттарынын дыштанылга-зын пионер лагеринге, походчу аян-норуктарга, экскурсияларга эрт-тирип турарлар. Дыка хөй школачылар областан өскээр черлерге дыштанып, экскурсиялап чоруп турар. Кызылдың пионер лагери ажытылган. Ында пионержи хөглүг амдырал хайныгып турар. Чурукта: Кызылдың пионер лагеринин пионерлеринин бо чылгы сезонунуң бир дугаар хана солунун үндүрүп турары. Чуруу С. Феоктистовтуу.

Тук көдүртүнгө, лагерь ажыттыган

Кызыл хоорайнын үстүү талазын-да пионер лагери чай санында пионерлери болгаш школачыларын эптиг-ээлдээ-биле уткуп ап турар. Анаа чүгле Кызыл хоорайнын ажыл-чынынарын болгаш албан-хаакчы-ларынын уруглары эвес, а областың районнарын ажылчы чоннарын уруглары боттарынын чайгы дыш-танылганын эрттирип турарлар. Ам мында, мурнундагызын ышак пионержи амдырал хөглүг болгаш омак. Кызылдан болгаш районнар-дан келген 160 ажыг пионерлер бол-гаш школачылар бири сезонда дыш-танып эгелээ. Дараазында көрүкчүлери ки-чээңгей бут бөмбүүнү командалар-нын маргылдазынч уланган. Анаа ийги отрядтын «Чайка» коман-дазы-биле бири болгаш үшкү отряд-тарнын чыныды «Ураган» деп коман-дазы ужурашкан. Кадыг-шыгыс де-миселдерин соонда «Чайка» коман-дазы тийлелгени алган. Бут бөмбүүнү маргылдазынын соонда хол бөмбүүнү командалары-нын маргылдаалары болгаш өске-даа спортчу маргылдаалар болган. Кежээки имир дүжүп орган. Ла-геринин арты талазында дазырге пионерлер чыскаалык чоруп тур-ган. Анаа пионер одаан чыгыныч-дыр кысып үндүргөн. Орта пионер-лериң массалыг оюннары болгаш маскарад болган. Пионер лагерин ажыткан хүн ыч-чаар эрткен. Каа-Хемнин чурумалдыг: чодураа, кат, хадик, терек болгаш өске-даа кат-чимчилик үнүштер шыпкан эрин-де пионер лагеринде амдырал шак ыччаар эгелээ. О. САМБЫ-ООЛ.

Көдээ кино четкилеринин ажылын

эде тургузар

Районнарын культура килдисте-ри тургустунгуже чедир чер-черге культура-чырыдышкын албан чер-леринин ажылын элээн хөй килдисте-р харылап турган. Бо чорук удур-тулганын деңизин кудуладып, куль-тура-чырыдышкын албан черлери-нин ажыл-чорудулгасына аңгы-лаашкыны болдуруп, кадрларыны шын ажылаарына шаптык ужу-раттырып турган. Ылангыя чамдык районнарын чурттакчы чонунга ки-но көргүзүү четпес организастаны-ны, көдээнин кино четкилеринин ажылынга чагыс-ай боттут удур-тулга бердинмейн келген. Кинофикация органнын көдээ черлерде кино-чурдук үндүрер тус-кай оран-бажыны чок болганы-биле кино үндүрүлгезин көдээ клубтарга, номчулга бажынарынга болгаш районнарын культура бажынары-нын залдарына организастан ужурга таварыш турган. Ычаарга киносеанстарын үстүнде культура черлеринге организастан клуб-тарынын, культура бажынарын удуруткучулары, а ол ышакш өске-даа ажылдакчылар чүгле кинофика-цияга хамаарыш херек кылдыр көр-үп келген. Оң уламыдан көдээге идеология ажылынын ол чугула кез-ээ чүгле киномеханиктерге чүмү-биле идегетинген, а культура-чыры-дышкын албан черлеринин ажыл-дакчылары киносеанстарже көрүк-чүлери эвилдээринин болгаш ор-ганизастаарынын херээңге кириш-пейн, харын оон шуут-ла хоорук ажылдап келгенер. Кинофикациянын органнын боду-нун ээлчээнде көдээ клубтарын эр-гелекчилерин, районун культура бажынарын директорларын кино ажылынга киржилгеден болгаш удуртулгадан барык чайладып тур-ган. Районнарда кинофикация бол-

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Ногаа ажаалгазы багай

Танды районда «Революциянын чалбыжы» көдээ ажил-агый арте-льин баштаар чери, ында огород бригадазы ногаа культуралары ка-пуста, морковь, помидор, огурец, со-гуна болгаш өске-даа чүүдлери та-рып олурткан соонда оң ажаалга-зынга кичээңгей салбайн турар. Ол культураларны ажаап өстүрер талазы-биле бригадир А. Пиченова-нын барык 50 хуузу доңуп өлгөн болгаш 15 муң ирик-өдөк саважыгаштарын чартык кезин үрелип баксыраан. Бригадада күш-ажылдын сагыл-чуруму багай. Бригадирин бодун-дан эгелээш ажилга 10—11 шактар-да орайтап келгеш 4—5 шакта эрте чана бээр. Көк, Төмүр, Арестова олар бичи уругларынын яслиде берип каан хирезинде-ле боттары ажилга шоолуг үнмейн, бажынарында хуу ажылын кылып олурарлар. Бригадир А. Пиченова чамдык ногаа культураларын үреништерин таныш эш өөрүңге акыргеп үлөп берип турар. Ногаа культураларын өстүреринче колхоз баштаар чери чогуур хөмчөг алза чогуур.

И. ЧОРБАЕВ.

Тудуг ажылын экижидер

Колхозчуларны сууржун амды-ралче кириери—колхозтар баштаар черлеринин чугула сорулгасы болур. Ол улуг сорулганы Кызыл районда «Х Улуг хурал» колхозтун баштаар чери (даргазы эш Филимонов), сөөл-гү 2—3 чылдарын дургузунда хө-рекке албайн келген. Эрткен чылын 8 бажынары туд-тар тургаш, чүгле 4 бажыны шала туткан. Мал кажжааларын тудуу оон-даа дора болуп турар. Бо чылын тудугга херектээр 1550 кубометр ышк материалдарын чүгле 510 кубометри белеткетинген, а тудуг шөл-деринде чүгле 80 кубометрин сөөл-түп алган. Колхозтун баштаар чери, тудуг бригадазы колхозчуларын күш-ажылын чөп организастаны-биле тудугда чүгле он ажыг кижжи ажылдап турар. Мал фермаларында тудуглар чы-чылы-биле туттунмай туруп турар. Чижээ, Оттук-Дашта инек мал фер-зында бызаа кажжазын шала туткан-дан бээр ам ийи чыл чедип турар. Ол фермага бо чылын чылыгалаан бызаа кажжазын чогундан 10 бы-заа хорамчалыг болган. Ында 6 уруглуг саанчы эш Б. Норжунмаа чурттаар бажыч чок, элээн бергедеп турар. Районда колхозтар тудуунун та-лазы-биле килдистин эргелекчизин эш Калинин боттут удуртулганы хан-дырбаанындан тудуг ажылында улуг четпестер болуп турар. К. ХЕРТЕК.

Тарааны камгалаар

Улуг-Хем район тарылгазын доос-кандан бээр элээн үе эрткен. Район-нун чамдык колхозтарында тараалар конукт дески көрөп үнүп келген. Маленков аттыг колхозтун Баян-Колдун Арыг-Бажында тарылга шөлдериинде эки үнүп келген тараа-ларын колхозчуларын чылгы бол-

Көдээ клубтар, библиотекалар

ажылында четпестер

Көдээде культураның чугула одагалары—клубтар, библиотекар-нын ажылдары чамдык черлерде ба-йгы чоруп турар деп бижээш көдээ бижикчилеринин шүгүмчөөлдөйг ча-гаалары бистиң солунун редакция-зынга кээп турар. Улуг-Хем районда Т. Бористин бижээнинден алырга, Маленков, Мичурин аттыг колхозтарнын көдээ клубтарында (эргелекчилери Эре-ваа, Хахарбаева) культура-массалыг ажылдар багай организастанынып турар. Колхозчу ажыл-ишчилерин ортузунга лекция, беседалар, солун, сеткүүл номчулгалары чорбайн тур-ар. Ажыл сөөлүнде көдээ аныктар-нын культуруг дыштанылгасы чөп организастанымайн турар. Колхоз-тарнын партия, комсомол организа-циялары үстүнде четпестерни ожаар-бастан. Чаа-Халдун Булуң-Терек суурда көдээ клуб бар, оң иштики, дашты-кы дерилгези багай, оон туржук сонгаларынын шилдери шупту бу-зук, саядайлары үрелик сыйык, суур-нук бичи уруглары, школачылар сонгалардан үнүп кирип, ында ой-нап, үйөмүп турар апарган деп эш О. Доржу биске бижээш. Чөөн-Хемчиктин «Исра» колхозта эш М. Чадамбаның биске бижип турары болза, ында 500 ажыг ном фондунуң библиотекка (эргелек-чиз эш Алдын-оол) чогуур негелдеге чедир ажылдавын турар. Библиоте-ка үргүлчү шоочалыг турар, келген номчукулар эргелекчини сураглааш, тышпас. Алдын-оол онаашкан хү-лээлгезин багай күүседип, үргүлчү арага-дарыга хандыгар апарган. * * * Устүнде четпестерни дарый чай-ладып, клубтар, библиотекарнын ажылын сегитсе чогуур.

О. САМБЫ-ООЛ.

Көдээ кино четкилеринин ажылын

эде тургузар

Районнарын культура килдисте-рин тургустунгуже чедир чер-черге культура-чырыдышкын албан чер-леринин ажылын элээн хөй килдисте-р харылап турган. Бо чорук удур-тулганын деңизин кудуладып, куль-тура-чырыдышкын албан черлери-нин ажыл-чорудулгасына аңгы-лаашкыны болдуруп, кадрларыны шын ажылаарына шаптык ужу-раттырып турган. Ылангыя чамдык районнарын чурттакчы чонунга ки-но көргүзүү четпес организастаны-ны, көдээнин кино четкилеринин ажылынга чагыс-ай боттут удур-тулга бердинмейн келген. Кинофикация органнын көдээ черлерде кино-чурдук үндүрер тус-кай оран-бажыны чок болганы-биле кино үндүрүлгезин көдээ клубтарга, номчулга бажынарынга болгаш районнарын культура бажынары-нын залдарына организастан ужурга таварыш турган. Ычаарга киносеанстарын үстүнде культура черлеринге организастан клуб-тарынын, культура бажынарын удуруткучулары, а ол ышакш өске-даа ажылдакчылар чүгле кинофика-цияга хамаарыш херек кылдыр көр-үп келген. Оң уламыдан көдээге идеология ажылынын ол чугула кез-ээ чүгле киномеханиктерге чүмү-биле идегетинген, а культура-чыры-дышкын албан черлеринин ажыл-дакчылары киносеанстарже көрүк-чүлери эвилдээринин болгаш ор-ганизастаарынын херээңге кириш-пейн, харын оон шуут-ла хоорук ажылдап келгенер. Кинофикациянын органнын боду-нун ээлчээнде көдээ клубтарын эр-гелекчилерин, районун культура бажынарын директорларын кино ажылынга киржилгеден болгаш удуртулгадан барык чайладып тур-ган. Районнарда кинофикация бол-

көргүзөрүнүн бетинде амгы үениң байдалына, күүседип турар сорул-галарга холбаштыр лекция, беседа-лары, массалыг оюн-тоглоанын ор-ганизастаары, а кино көрүлдөзи доо-зулганда көргөн фильмин ужурут-казыны дугайында тайылбыр ажы-лын чорудары—культура ажылдак-чыларынын дорт хүлээлгези болур. Кино-чурук бүрүзүнүн көргүзүрү эгелээри «Хүннүң чаа чугулдары», «Совет спорт», «Эртем болгаш би-лиглер» дээш ышакш оон-даа өске эвээш үзүндүлүг, бистиң чедишкни-веристин дугайын чугаалап турар журналдарын көргүзүү-биле ыла-выла үдетинген турар ужурулг. Ки-но көргүзүүнүң талазы-биле бир чаа чүүл болза, колхозчуларга, механи-зиторларга халас кино көргүзүлгө-рини организастан, а МТС, совхоз азы колхоз бүрүзү киносеанстарга көрүкчүлериин келгенинч эвээш, көвейин барымдаалавын көргүстүн-ген фильм бүрүзүңге 45 рубльди тө-лээри көрдүнгөн. Бо чорук чурттакчы чонга көдээ ажил-агыйга холбашкан фильмне-рин көргүзүүнү калбартырынга, кө-рүкчүлериин кинога сонургалын кө-дүреринге элээн идигни бээр. Шко-ла, интернаттарлыг чурттакчы чер бүрүзүнге уругларга тускай чөпшө-ретинген киносеанстарын көргү-зүүнү организастан хандыгар.

Эрткен чылдын болгаш бо чыл-дын киноларынын сөстери тыва дылга кончуг эвээш оудулурунуп турар. Бо талазы-биле ажылды культура ажылдакчылары өөренип көөр, ылангыя көдээ черлерге кино-фильмнерин аас-биле оудулазын организастан, акаа көдээ интеллиген-цияны калбаа-биле кириштирер хө-рек. Кино четкилеринин ажылын эки-жидеринге чугула чүве болза, социалистич чарыш болур. Бо ажил чамдык районнарда сандараан.

Чаа тургустунган культура кил-дистеринин сорулгасы болза, квар-талдын план күүселдизин чедип алы-

Н. ХАНАШЕВИЧ.

Даштыкы херектер министрлеринин Женева чөвүлел хуралы

ЖЕНЕВА (СЭТА-нын тускай корр.). Индий-Кыдат айтырыгы чугаалажып көөрүнгө киржиш турар 9 төлөөлөр элэн каш хаагыг хуралдарнын соонда пленардыг хуралга чыгылганар. Хуралды А. Иден даргалаан.

Франциянын даштыкы херектер министри Ж. Бидо бирле дугаарында санал бергеш, индий-кыдат айтырыг талазы-биле бир ай болган маргылдааның түнөөлдерин оодунуң үндүрер бодалдынын дугайын медеглээ. Бо маргылдаа оисти кайнаар чедирш келгенге көөрүнүң, дугуржугалыг болган чүүлдерин ылавилаарынын, шитпирлетимен айтырыгларын сактарынын болгаш оларнын иштинде эң чугулаалары оналал көргүзүрүнүнүң үзү келген деп ол чугаалаан. Бичалза-даа Бидонуң оон ыңай чугаалаан чүезинде маргылдаа түнөөлдериниң бүрүн боттут үнелели мырынай чок болган.

Чижээлээрге, индий-кыдат айтырыгы көөрүнгө кым киржи ужурул дээриниң дугайында айтырыгы чугаалажып көөрүнүң дугайын чугаалап тура, элэн хей төлөөлөр, оон иштинде Франциянын-даа төлөөлери Кхмерниң болгаш Патет-Лаонуң демократтыг чакатарынын төлөөлечилерин чөвүлел хуралга кириштиреринге шаптыктаанынын, ыччангаш чөвүлел хуралга ол ийн индий-кыдат күрүнелериниң улустарынын үнү дыннаар арганы берөөннүн ол фактызын Бидо шуут мытавайн эрттирген. Француз колонизаторларга уду ол ийн улустарының национал-хосталгалыг демселениң фактызын хүлээп көрбөс дээр бодунуң туржун албадавышаан, Бидо Кхмерниң болгаш Патет-Лаонуң улустарының эрге-ажыктарын моон сонгаар-даа херекке албас дээр бодунуң бодалын көргүскен. Бичалза-даа бүгү Индий-Кыдатка дайын чорудулгаларын соксадырының дугайында айтырыгы харугда көөрүнүң ажыктыын ол билинген. Индий-Кыдатка дайын чорудулгаларын нитизи-биле харугда соксадырының принципин ам чөвүлел хуралдын бүгү киржикчилери деткип турар тур деп медеглээ. Индий-Кыдаттың бүгү девискээринге, дайын чорудулгаларын харугда соксадырының принципинге үр үениң иштинде удуранып келгенниң дугайын Бидо мытаваан. Бидонуң билингенин өзугаар алырга, дайылдажып турар ийн талаларың шериг төлөөлечилериниң аразында холбоаг байдалды доктаадып тургусканын база чөвүлел хуралдын иштинини болган. Ол шериг чугаалажышкынары чедийшкенин бурунгаар шимчээринге болгаш дайын чорудулгаларын соксатканынын соонда шериглерин канчаар тургусса чогуурул дээриниң дугайында айтырыгы шитпирлээринге чедирш келир дээринге идегелин ол илереткен. Бичалза-даа француз тала ийн талаларың командылат черлериниң төлөөлечилериниң аразында ол черге холбаалыг болур чорукту доктаадып тургусканын кандыг-даа хемчеглерин албаанын, ыччангаш ол айтырыгынын талазы-биле чөвүлел хуралдын май 29-тагы шитпирин күүсетпези дугайында айтырыгы ол мытавайн эрттирген.

Доктаамал дээр аяныг шериг кезектериниң чепсези дүжүрер дугайында бодунуң барымдаа чок саналын Бидо мурунку хевээр көдүрүп үндүрүп турган.

Дайын чорудулгаларын соксатканынын соонда даштыкы шериглерин болгаш даштыкы чепсектерин Вьетнамче сөөртүп киририн хорутулар дугайында айтырыгга хамаарыштыр Бидо ону кылдыр төлөөдө, Вьетнамның бүгү кургак чер болгаш далай кызыгаарларына шындыг хыналда-нын эргежок чугулазын билинген. Бичалза-даа ол Кхмерге болгаш Патет-Лаога шак ындыг хыналданы тургузарының дугайында сөс безин чугаалаваан. Оон-биле кады ол чогуум утказын алырга, Вьетнамның Демократтыг Республикасының экономикасына даштыкы хыналданы тургузарының дугайында айтырыгы тургускан.

Индий-Кыдатка дайын чорудулгаларын соксадырының негелдерин күүседир чорукту хайгаарарынын талазы-биле бүгү кол эрге-хүлээлдерин делегей комиссиясы бодунга алып ужурул, ыччанга ийн талаларың төлөөлечилеринден холушак комиссиялар делегей комиссиясына чагырткан чепсек болур ужурул дээр бодалын Бидо база дагы ийдиң турган.

Делегейниң нейтралдыг комиссиясы, а ол ышкаш холушак комиссиялар чөрүлдээр болган таварылгада бир тээ олар француз санал өзугаар Индий-Кыдатка дайын чорудулгаларын соксадырының дугайында дугуржугалың магадакчылары болур ужурунда Женева чөвүлел хуралынын киржикчилери—күрүнелерге бараалгаар ужурул дээриниң дугайында Кыдат Улус Республикасының төлөөлеринын саналы-биле чөпшээрэп турарын Бидо илереткен. Оон-биле кады айтырыглар шитпирлээр турарынын үезинде магадакчы чурттар бир эп-сеткилдиг болур чоруктуң принципин барымдаалавас ужурул деп ол медеглээ.

Бидо түнөөлинде француз төлөөлериң санал-оноалы өзугаар алырга, чөвүлел хурал тайбычче орукта чамдык түнөөлдерин чедип алган деп медеглээ. Бичалза-даа Кыдат Улус Республикасының төлөөлериң саналдарында тайылбырлатынган, дайын чорудулгаларын соксадырының дугайында дугуржугалың принциптерин чөвүлел хурал бир үн-биле хүлээп алган деп санал болбас деп ол чугаалаан. Бо айтырыглар талазы-биле ам-даа каржышкынаар бар. Бидо Француз төлөөлөр ол каржышкынаарны чайладырын күзеп турар деп бадтыктап турган.

Бидо үстүндө айтынган айтырыглар талазы-биле бодунуң бодалын тайылбырлавышаан, кандыг-даа барымдаа чокка, чөвүлел хуралды киржикчилериниң бодаларының дүжүшкүчүн француз төлөөлериң инициативазынын түнөөли кылдыр көргүзери орадажып турган. Женева бөлүктөринде медеглел турарын өзугаар алырга француз төлөөлериң ол орадажышкынаарны июнь 8-те Францияның национал хуралына индий-кыдат айтырыгы, ындыг болганда Женева чөвүлел хуралында француз төлөөлериң туржунуң болгаш ажыл-чорудулганының дугайында айтырыгы чугаалажып көөрүн эгелээр деп турары-биле бодунган.

Оон соонда Вьетнамның Демократтыг Республикасының төлөөлериң баштыгы Фам Ван Донг сөс алган. Чөвүлел хуралды ажылының амгы үе-чаазында чедип алдынган чүүлдерин барымдаалаш, кылдынган күженишкенин түнөөлин үндүрери база дайын чорудулгаларын соксадырының дугайында дугуржугалың оруу-биле бурунгаар шимчээриниң перспективаларын тодаргайлаары ажыктыг болуп, ол чорук Индий-Кыдатка үр болгаш туруштуг тайбыны доктаадып тургусканынын баштайгы үе-чаазы болур ийик деп ол чугаалаан.

Чөвүлел хуралга кирген яныз-бүрү саналдарын деянширбишаан, Фам Ван Донг Вьетнамның Демократтыг Республикасының төлөөлериң саналдарын дайын-даа, политика-даа талазы-биле айтырыгларын таарышты-

рарынын оруу-биле Индий-Кыдатка тайбыны катип тургузарыне угланганын ол медеглээ. Бичангаар Бидонуң планы болза шуут шериг планы болуп турар болгаш Индий-Кыдатка тайбыны доктаадып тургузарының дугайында айтырыгы херекке албайн турар. Чамдык төлөөлөр Индий-Кыдатка нити тайбыны дугайында айтырыгы конференцияга чугаалажып көөрүн күзөвейн турар болгаш Вьетнам дугайында айтырыгы Кхмер болгаш Патет-Лао дугайында айтырыглардан аныгыларын негеп турарлар. Ындыг янызыг саналдар ол төлөөлериң өзүлүг бодаларын шуут көргүзүп турарын Фам Ван Донг көргүскен. Индий-Кыдатка тайбыны катип тургузарынын дайыннарының сөөлүг үеде чорудуп келген яныз-бүрү оптуг аргаларын ол сойгаландыр илереткен болгаш Индий-Кыдатка, Францияда, Муруу-Чөөн Азияда болгаш Женевада хөдөлүп турар, тайбың күштер ол оптуг аргаларың мурунуга анаа бир чүве болбазын ол медеглээ. Кыдат Улус Республикасынын саналдарында кирген шериг айтырыгларын көөр чорукту үргүлчүлээрин, а ол ышкаш политиктиң айтырыгларын база саат чокка көөрүн Фам Ван Донг саналдаан.

Фам Ван Донгтуң соон дарыс сөс алган Камбоджаның төлөөлечилериниң саналы Камбоджаның чазаның кыдалы оң камгалачыларынын бордалдары Камбоджаның бүгү улустарының национал эргелерин хүлээп көөрүнгө үндөйлээш, Индий-Кыдатка тайбыны катип тургузарына уду болуп турар деп чүвени база дагы бадтыктаан.

Чөвүлел хуралды киржикчилери ССРЭ-ниң төлөөлериң баштыгы В. М. Молотовтуң медеглелин улуг кичээнгей-биле дыннаан. Чамдык чурттарын агрессив бөлүктөринде индий-кыдат айтырыгы * тайбың шитпирлээр таарыштарынын талазы-биле чамдык таарымчалыг түнөөлөр Женева чөвүлел хуралына чедип алдынгар аргалынын дугайында айтырыгы турарын ол медеглээ, база Индий-Кыдатка дайын чорудулгаларын соксадырынга болгаш тайбыны катип тургузарына хамаарыштыр бүгү харысалга Женева чөвүлел хуралында онаажып турарын онаалап медеглээ. Совет Эвилели дайын чорудулгаларын соксадырының дугайында айтырыгынын дайынын улам ыңай үргүлчүлээриниң, харын-даа калбартырының түр дыш алышкыны кылдыр эвес, харын быжыг тайбыны доктаадып тургузары кылдыр көөрүп турарын Молотов айткан. Ыччангаш ССРЭ-ниң төлөөлери Женева чөвүлел хуралына шериг-даа, политиктиг-даа айтырыгларын көөрүн эргежок чугула деп санал турар.

В. М. Молотов сөөлүг дөрт неделяның дургузунда шериг айтырыгларын көргөниң чамдык түнөөлдерин үндүргөн болгаш чөвүлел хуралды киржикчилериниң бодаларының кандыг айтырыглар талазы-биле чокшулажышкыны илерезини көргүскен. Совет төлөөлериң баштыгы төлөөлериң аразында каржышкыны болуп турар ындыг айтырыгларын айткан, ол айтырыглар талазы-биле чугаалатынган бодаларын анализтөөн болгаш оларны шитпирлээриниң оруун айткан.

ССРЭ-ниң төлөөлериң баштыгы Индий-Кыдаттың бүгү үш күрүнелериниң талазы-биле шитпирлээрин негеп турар кол политиктиң айтырыгларын дугайын сагындырып, база политиктиң айтырыгларын шитпирлээринге талаларың аразында холбаалыг болур чорукту доктаадып тургузарының чугула ужуру-уткалыгын айткан. Бирги элчегде кандыг политиктиң айтырыгларын көрзе чогуурул, а ол ышкаш

тининг халдашкынаар-биле Зайлак болган. Тайбының деткирин хайгаар талазы-биле КНО-нун комиссиясы «Айыл чок чорукту Чөвүлелине илеткелни кирери-биле «бодунуң бөлүк хайгаарачыларын дораан чорударын» ол дилээ.

Оон соонда Ливаның төлөөлечизи Айыл чок чорукту Чөвүлелинин хуралын харын база Чөвүлели дараазындагы хуралын Женева чөвүлел хуралының чорудулганы болгаш Чөвүлелиң кежигүнериниң күзөлдери барымдаалап чылдырарын саналдаан.

Таландының төлөөлериң саналдаан айтырынын амгы үеде Айыл чок чорукту Чөвүлели көргөн херек чок деп ол медеглээ.

Ливаның саналы хүлээп алдынган болгаш Чөвүлелиң хуралы оон-биле хагдынганын чарлаан.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Англи төлөөлериң баштыгы А. Иден индий-кыдат айтырыгы чугаалажып көргөниң үезинде чөвүлел хурал чамдык чедийшкенин чедип алып аргалыг болган, ыччанга чамдык айтырыг талазы-биле каржышкынаар ындыг-ла улуг эвес болуп турар; бир эвес чөвүлел хурал ол айтырыгларын шитпирлөөс болза, ол бодунуң сорулганын күүсетпес деп медеглээ.

Вьетнамда ийн командылат черлериниң төлөөлечилери ол чуртка дайын чорудулгаларын соксадырының негелдерин чугаалажып көөр дугайында май 29-та чедип алдынган дугуржуга чугула базым болган деп Иден медеглээ. Иден ол чугаалажышкынаар Женевада эгелей берген деп медеглээш, ол чугаалажышкынаар чөвүлел хуралга сүмелээшкени кылдыр кирип келир түнөөлдерге удавас чедип келир дээринге идегелин илереткен. Бичалза-даа Иден дайын чорудулгалары бүгү Индий-Кыдатка хуралга соксатынар ужурул деп чүвени барымдаалаш, чөвүлел хурал Лаостуң болгаш Камбоджаның айтырыгын көөр апарын айткан. Иден ол хирезинде-ле Лаоста болгаш Камбоджада дайын Вьетнамның Демократтыг Республикасынын шериглериниң ынаар халдашкыны-биле бодунган дээр херек кырында боттуг фактыларга удуранышак чүвени катиптап турган. Бичангаар шындыгы алырга, Лаоста болгаш Камбоджада чүл дээр, Вьетнамда ышкаш даштыкы колониалдыг тергидээшкениге уду национал-хосталгалды демисел чоруп турар болгаш.

Дайын чорудулгаларын соксадырының дугайында дугуржугалың күүселдзин көөр делегей хайгаарын доктаадып тургузарының дугайында айтырыга хамаарыштыр Иден ол чугула айтырыг болза, Индий-Кыдаттың бүгү үш күрүнелеринге нити болур деп медеглээ. Дайылдажып турар талаларың төлөөлечилеринден холушак комиссиялар тургустунган турар ужурул дээринге ол чөпшээрешкен, ыччанга-даа ол комиссиялар хайгаарал талазы-биле делегей комиссиясына чагырткан, шуут техниктиң хүлээлгелер күүседир кылдыр чугаалаан.

Хайгаарал талазы-биле делегей комиссиясының составына чокка чаа Коломбога болган конференцияга премьер-министрлер киришкен чурттар, тодаргайлаарга Индия, Пакистан, Бирма, Индонезия болгаш Цейлон кирер дээриниң дугайында Иден санал үндүргөн.

Иден түнөөлинде оң бодал-оноалы-биле алырга, делегей комиссиясының составының дугайында айтырыгы шитпирлээриниң соонда оң эрге-хүлээлелериниң болгаш тургузуунуң дугайында айтырыгы, а ол ышкаш магадакчалдар дугайында айтырыгы чугаалажып болур деп медеглээ.

Бидо ийги удаа сөс алгаш, француз төлөөлериң политиктиң айтырыгларын доп-дораан чугаалажып көөр күзөл чогуу база дагын көргүскен.

АКШ-тың төлөөлечизи Смит индий-кыдат айтырыгга хамаарышкан политиктиң айтырыгларын саат чокка чугаалажып көөрүнүң дугайында саналга удуранып чугаалаан. Лаостуң болгаш Камбоджаның дугайында айтырыгың талазы-биле Смит Францияның туржун дөткээ. Хайгаар талазы-биле делегей комиссиясының составының дугайында Иденниң саналына Смит каттышкан, ол саналды ыяк өөренир херек деп медеглээ.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

ол айтырыгларын көөрүнүң чуруму айттынган саналдарын В. М. Молотов кириген.

Англи төлөөлериң баштыгы А. Иден индий-кыдат айтырыгы чугаалажып көргөниң үезинде чөвүлел хурал чамдык чедийшкенин чедип алып аргалыг болган, ыччанга чамдык айтырыг талазы-биле каржышкынаар ындыг-ла улуг эвес болуп турар; бир эвес чөвүлел хурал ол айтырыгларын шитпирлөөс болза, ол бодунуң сорулганын күүсетпес деп медеглээ.

Вьетнамда ийн командылат черлериниң төлөөлечилери ол чуртка дайын чорудулгаларын соксадырының негелдерин чугаалажып көөр дугайында май 29-та чедип алдынган дугуржуга чугула базым болган деп Иден медеглээ. Иден ол чугаалажышкынаар Женевада эгелей берген деп медеглээш, ол чугаалажышкынаар чөвүлел хуралга сүмелээшкени кылдыр кирип келир түнөөлдерге удавас чедип келир дээринге идегелин илереткен. Бичалза-даа Иден дайын чорудулгалары бүгү Индий-Кыдатка хуралга соксатынар ужурул деп чүвени барымдаалаш, чөвүлел хурал Лаостуң болгаш Камбоджаның айтырыгын көөр апарын айткан. Иден ол хирезинде-ле Лаоста болгаш Камбоджада дайын Вьетнамның Демократтыг Республикасынын шериглериниң ынаар халдашкыны-биле бодунган дээр херек кырында боттуг фактыларга удуранышак чүвени катиптап турган. Бичангаар шындыгы алырга, Лаоста болгаш Камбоджада чүл дээр, Вьетнамда ышкаш даштыкы колониалдыг тергидээшкениге уду национал-хосталгалды демисел чоруп турар болгаш.

Дайын чорудулгаларын соксадырының дугайында дугуржугалың күүселдзин көөр делегей хайгаарын доктаадып тургузарының дугайында айтырыга хамаарыштыр Иден ол чугула айтырыг болза, Индий-Кыдаттың бүгү үш күрүнелеринге нити болур деп медеглээ. Дайылдажып турар талаларың төлөөлечилеринден холушак комиссиялар тургустунган турар ужурул дээринге ол чөпшээрешкен, ыччанга-даа ол комиссиялар хайгаарал талазы-биле делегей комиссиясына чагырткан, шуут техниктиң хүлээлгелер күүседир кылдыр чугаалаан.

Хайгаарал талазы-биле делегей комиссиясының составына чокка чаа Коломбога болган конференцияга премьер-министрлер киришкен чурттар, тодаргайлаарга Индия, Пакистан, Бирма, Индонезия болгаш Цейлон кирер дээриниң дугайында Иден санал үндүргөн.

Иден түнөөлинде оң бодал-оноалы-биле алырга, делегей комиссиясының составының дугайында айтырыгы шитпирлээриниң соонда оң эрге-хүлээлелериниң болгаш тургузуунуң дугайында айтырыгы, а ол ышкаш магадакчалдар дугайында айтырыгы чугаалажып болур деп медеглээ.

Бидо ийги удаа сөс алгаш, француз төлөөлериң политиктиң айтырыгларын доп-дораан чугаалажып көөр күзөл чогуу база дагын көргүскен.

АКШ-тың төлөөлечизи Смит индий-кыдат айтырыгга хамаарышкан политиктиң айтырыгларын саат чокка чугаалажып көөрүнүң дугайында саналга удуранып чугаалаан. Лаостуң болгаш Камбоджаның дугайында айтырыгың талазы-биле Смит Францияның туржун дөткээ. Хайгаар талазы-биле делегей комиссиясының составының дугайында Иденниң саналына Смит каттышкан, ол саналды ыяк өөренир херек деп медеглээ.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Хуралды даргалаан Иден хуралды оон-биле хагдынганын чарлаан.

Совет шыдыраачыларның АКШ-че чорупканы

АКШ-тың командазы-биле ойнаар маргылдаага киржи дээр совет шыдыраачыларның командазы июнь 9-та Москвадан Нью-Йоркче ужуп үнүпкен. ССРЭ-ниң командазынын составында — гроссмейстерлер В. Смыслов, Д. Бронштейн, П. Керес, Е. Геллер, А. Котов, Т. Петросян, М. Тайманов, немеле киржикчи—гроссмейстер И. Болеславский, команданың капитаны — гроссмейстер И. Бондаревский.

Совет шыдыраачыларның төлөөлери эш Д. В. Постников баштап чоруур.

ССРЭ биле АКШ-тың шыдыраачыларын аразында маргылдаа июнь 16-да Нью-Йоркка эгелээр.

АКШ-тың командазынын составында гроссмейстер С. Решевский, мастерлер А. Денкер, И. Павел, А. Бирн, И. Горвиц, Р. Бирн, А. Бизгайер, Л. Эванс, немеле киржикчи—мастер А. Дейк олар кирип турарлар.

Маргылдаа дөрт салымшкынардан тургустунар. Ойнакчы бүрүзү бодунуң хөлүнгө дөрт кижиле ойнаар, бүгү маргылдаага үжен ийн салымшкын болур.

Совет шыдыраачыларның АКШ- (СЭТА).

Баскетбол талазы-биле Европаның бирги чери дээр херээженнер командаларының маргылдаазы

БЕЛГРАД. Баскетбол талазы-биле херээженнер командаларының Европаның бирги чери дээр маргылдаазының шүүдө оюнары эгелээ. ССРЭ-ниң херээженнер командалары июнь 8-те Францияны коман-

дазы-биле ужурашкан. Шитпирлиг демиселдиң соонда совет баскетболистер тилелгени чедип алган, маргылдааның саны 60: 48 болган. (СЭТА).

Чиик атлетика талазы-биле көдээ аныктарның область спартакиадазы

Бо чылдың июнь 6—7 хүнеринде чиик атлетика талазы-биле көдээ аныктарның область спартакиадазы болуп эрткен. Анаа областың 7 районнарының командалары киришкен.

Маргылдааның нити түнөөлинде бирги черин Каа-Хем, ийгизин Чөөн-Хемчик, үшкүзүн Бин-Хем район алган. Баштайгы хүнда 100 метр чадаг чарышка уруулардан бирги черин Глухих (Бин-Хем) 17,3, ийгизин Стародумова (Каа-Хем) 17,4, үшкүзүн Кара-кыс (Улуг-Хем) 17,6 секундларда келгилээш, ээлээнер. Ол-ла дистанцияга оолдардан Иванова (Каа-Хем) 14,2 секундларда маанал келгеш, бирги черин алган. Хойлакаа (Кызыл район) 14,5, Лифанова (Каа-Хем) 14,8 секундларда келгилээш, ийн, үш дугаар черлерин ээлээнер.

400 метр чадаг чарышка оолдардан Оруслай (Кызыл район) 1 минута 02 секундларда, Кочкин (Бин-Хем) 1 минута 05,1 секундларда, Галлактинова (Бин-Хем) 1 минута 05,4 секундларда мааналга келгеш, ийн, үш дугаар черлерин дараалаштыр ээлгилээнер. Урууларның 200 метр чадаг чарышка Стародумова 36,2 секундларда келгеш, бирги черин элээ. Ийн дугаарын Ленских (Бин-Хем) олар алганар.

Граната октаарына оолдардан бирги черин Лифанов 56,17 метрге, ийгизин Кара-оол (Улуг-Хем) 55,65 метрге, үшкүзүн Хойлакаа 54,12 метрге октагылаш тилекчилерге санатырганар. Уруулардан Бычкова 29,75, Ленских 28,05, Стародумова 27,85 метрлерге октааның түнөөлинде база-ла тилекчилер болганар. Оон ыңай чериң бедин халыгына оолдардан Даниленко (Бай-Тайга) 1 м. 40 сантиметриг, уруулардан Глухих (Бин-Хем) 1 м. 15 сантиметрин ажа халыгылааш, бир-

ге чериң тилекчилери болганар. Черниң узунун халыгына оолдардан Сендел (Кызыл район) 5 метрге, уруулардан, Стародумова 3 метр 60 сантиметр чедир халааныңдан бирги черлерин алганар.

Маргылдаага ядро октаары база болган. Анаа оолдардан Лифанов 8, 20 метр, уруулардан база-ла Стародумова 8,12 метри октааш, бирги черлерин а үнгенер. Урууларның 800 метр чадаг чарышка бирги черин Бычкова 3 минута 03 секундларда маанал алган. Оолдардан 1500 метр чадаг чарышка бирги черин Оруслай элээ. Оң шагы—4 минута 57,4 секунда. Боодага талазы-биле бирги черин Бай-Тайга районунуң командалары алган.

Маргылдаа июнь 7-де «Совет Тываның 5 чыл ою» стадионга 32 мөгелерниң национал херээжен-биле доозулган. Анаа Кызылдың анык мөгези Даржаа шүүлген, Чөөн-Хемчиктиң мөгези, хуреш талазы-биле областың эинр чыгыс чемпиону Д. Комбу үжүүрлешкен.

А. КУМАЯК.
Көдээ аныктарның область маргылдаазына сөөлү ийн арткан мөгелер: Комбу биле Даржаа (оң талазында)
Чуруу С. Феоктистовтуу.
Харысалгалыг редакторунуң ораалкчызы М. Н. ЛЮНДУП.

Тың шыдыраачылары-биле ужуражышкыны эрткен чылын болур ужурул турганы билдингир. Бичалза-даа америк эрге-чагыргалар ыччанга Нью-Йорк хоорайдан совет шыдыраачыларын үнерин чөпшээрээви, ССРЭ-ниң КНО-нун чанында төлөөлечизинге хамаарып турар Гленков хоорайда турар чайлаг хонмай чүгле хүндүс баар, ол баар санында-ла эрге-чагыргаларнык чөпшээрелин алып кылдыр чөпшээрээ.

ССРЭ-ниң шыдыраа секциязынын болгаш совет шыдыраачыларын удуранышкыны турза-даа, америк эрге-чагыргалар ол чорукту соксадырында ойталаан. Ону барымдаалаш совет шыдыраачылар Нью-Йоркка баары болгаш ол маргылдаага киржип болдумас деп санаан.

Бо чылдың эгезинде америк шыдыраа федерациясы АКШ-ка команда ужуражылганын кылтырып база катип саналдаан болгаш совет шыдыраачыларның Нью-Йоркка чедип келгилери мурунда турган кызыгаарлашкынаарны америк эрге-чагыргалар соксаткан турар деп медеглээ.

Совет шыдыраачыларның АКШ- (СЭТА).

Лартиж амырал, кудатура болгаш амырал кылдырының—3—88.
Харысалгалыг редакторунуң ораалкчызы М. Н. ЛЮНДУП.
Тыва автономнуг областың төвү Кызыл хоорайның Комсомолская кудумчусунда 44 — дугаар бажында чурттап турар Даниил Савельевич Цыганков Алтай крайның Чесноков х